

مدل سازی ورزش برای توسعه و صلح

محسن ابوفاضلی^۱، فریده شریفی فر^{۲*}، رضا نیک‌بخش^۳، حبیب هنری^۴

تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۸/۲۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۰۹

چکیده

ورزش، با ابعاد ذاتی آموزشی، فرهنگی و اجتماعی، برای گسترش طرح‌های توسعه و صلح نقش مهمی ایفا می‌نماید. بنابراین هدف پژوهش حاضر مدل‌سازی ورزش برای توسعه و صلح بود. این پژوهش، به لحاظ هدف، کاربردی و به روش آمیخته کیفی- کمی انجام شد. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل ورزشکاران حرفه‌ای، مربیان و مدیران ورزشی، روانشناسان و جامعه شناسان فعال در ورزش بود. در بخش کیفی، نمونه‌های آماری بر مبنای اشباع نظری (۲۰ نفر) و به روش گلوله برفی مصاحبه شدند و ۵۰ شاخص استخراج گردید. پس از چهار مرحله روش دلفی فازی، ۳۵ شاخص تأیید شد. پرسش‌نامه حاصل از بخش کیفی، توسط تحلیل عاملی اکتشافی دسته‌بندی و متغیرها شناسایی شدند. نمونه آماری بر اساس تعداد قابل کفایت جهت مدل‌سازی در نرم‌افزار PLS به میزان ۱۰ برابر ابعاد ترسیم شده در مدل مفهومی برآورد شد و بر اساس تعداد ۳۵ متغیر پنهان، ۳۵۰ نفر تعیین شد. نتایج این پژوهش نشان داد ورزش برای توسعه و صلح دارای اهداف متنوعی از توسعه و ایجاد صلح است که این اهداف شامل جذب جوانان به آموزش، اشتغال و آموزش، ترویج حل مناقشه و روابط صلح‌آمیز در جوامع، توانمندسازی زنان و ارتقاء برابری جنسیتی، کمک به مشارکت اجتماعی معلولین، ارتقاء آموزش بهداشت، مانند مقابله با ایدز، چاقی و دیابت، تلاش برای کاهش بی‌خانمانی و کاهش فعالیت‌های جنایتکارانه، خشونت شهری و جرم بودند. ورزش برای توسعه و صلح به‌عنوان یک حوزه اجتماعی گسترده شناخته می‌شود که برای دستیابی به انواع مختلف اهداف توسعه غیرورزشی و ایجاد صلح در سراسر جهان مورد استفاده قرار می‌گیرد.

کلید واژه‌ها: صلح، ورزش، توسعه، مدل.

Email: abofazeli76@yahoo.com

۱. دانشجوی دکتری جامعه شناسی ورزش، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران

Email: f_sharififar@azad.ac.ir

۲. استادیار، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران*

Email: nikbakhsh_reza@yahoo.com

۳. دانشیار، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

Email: honari_h@yahoo.com

۴. دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

مقدمه

ورزش در همه ادوار از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده است، تا آنجا که در قاموس جامعه‌شناسی، از آن به‌عنوان نمادهای بارز زندگی اجتماعی و فرهنگی یاد شده است و آن را در عقلانی شدن زندگی اجتماعی و توسعه جوامع مدرن مؤثر می‌دانند. عده‌ای از اصحاب علوم اجتماعی نیز، نوع ورزش افراد را تعیین کننده سبک زندگی و بیانگر طبقه اجتماعی آنها تلقی نموده و آن را پدیده‌ای اجتماعی که نیاز به ترجمه ندارد و خود ترجمان ملت‌ها می‌باشد، پنداشته‌اند (بوردیو^۱، ۱۹۸۴). علاوه بر این‌ها، برخی دیگر از جامعه‌شناسان، ورزش را شیوه‌ای به منظور کنش و واکنش‌های افراد تصور کرده‌اند و آن را در پرورش شخصیت، اعتدال روانی، خویشتن‌داری، درونی کردن هنجارهای مدارا، مهار تدریجی رفتارهای پرخاشگرانه و تنظیم خشونت مفید می‌دانند (الیاس^۲، ۱۹۹۱). در هر حال، حوزه جامعه‌شناسی ورزش ضمن تأکید بر نقش و کارکرد ورزش در زندگی اجتماعی، آن را مدلی برای شناخت ساختارهای اجتماعی و فرهنگی به‌منظور تحلیل این ساختارها می‌پندارد و غنی‌سازی اوقات فراغت، انتقال ارزش‌ها، کاهش آسیب‌های اجتماعی و افزایش سرمایه اجتماعی را از دیگر کارکردهای اجتماعی ورزش در جامعه معاصر می‌داند (باردوز^۳، ۲۰۱۹). همچنین این پدیده به‌عنوان جنبش اجتماعی نوین جهت فهم نمادهای مشترک ملی یاد شده است که قادر به فراهم سازی مقدمات لازم برای کنش ارتباطی در راستای ایجاد توافق و تفاهم بین افراد در راه نیل به انسجام اجتماعی می‌باشد (لیراس و پیچی^۴، ۲۰۱۱). به اعتقاد کمیته بین‌المللی المپیک، ابتکاراتی نظیر روز جهانی ورزش برای توسعه و صلح، فرصتی جدید برای ترویج ورزش و فعالیت جسمانی به‌عنوان یک ابزار مقرون به‌صرفه و معنی‌دار است که می‌تواند به طیف گسترده‌ای از نیازهای مربوط به: آموزش، بهداشت، توسعه جوانان، برابری جنسیتی، ایجاد صلح و توسعه‌ی پایدار کمک کند (اسکولنکورف^۵، ۲۰۱۷: ۲۴۴).

نقش ورزش در روابط بین‌الملل و توسعه ملی نشان دهنده معنا و اهمیت سیاسی ورزش در بسیاری از جوامع است. شمارش مدال‌های طلا در المپیک‌ها دقیقاً بدین علت مهم است که این شمارش منجر به سنجش مشروعیت سیاسی، سنجش عزم راسخ افراد و تبدیل تمایل افکار عمومی جهان به کسب اخبار و اطلاعات می‌شود (رونی^۶، ۲۰۱۲). از سوی، بیتلر^۷ (۲۰۰۸)، با تأکید بر نقش ورزش و آموزش جسمانی به‌عنوان ابزاری برای کمک به اهداف توسعه، توسعه اقتصادی و اجتماعی، بهبود سلامت عمومی و صلح در سطح ملی و جهانی، به دنبال ارتقا سطح آگاهی، روح موفقیت و پل ارتباطی فرهنگی برای تقویت ارزش‌های جمعی می‌باشد و مفهوم «ورزش برای همه»^۸ را عنوان می‌کند و معتقد است؛ ورزش نباید تنها برای افراد نخبه و ورزشکار باشد یا این‌که به‌عنوان کالایی لوکس در جامعه محسوب شود، بلکه باید در دسترس همه قرار گیرد. ورزش ستون جامعه‌ای سالم است؛ جامعه‌ای که با خودش و در درون خود احساس آسایش می‌کند، متنوع و متحد است و بر اساس حقوق بشر و کرامت انسانی فعالیت دارد. به اعتقاد محمدی عزیزآبادی (۱۳۹۷)، ورزش از جمله عوامل تأثیرگذار بر هویت جمعی است، به‌طوری که موفقیت در ورزش قهرمانی (سطوح داخلی و بین‌المللی) می‌تواند باعث تقویت هویت جمعی (شهری و ملی) در شهروندان شود. هر چند، ورزش به تنهایی نمی‌تواند باعث صلح شود ولی می‌تواند نقش مهمی در ایجاد شرایط صلح‌آمیز ایفا کند (جیلیانوتی و همکاران^۹، ۲۰۱۶) و در زمینه‌های؛ ورزش و معلولیت، ورزش و آموزش، ورزش و برابری جنسیتی، ورزش و سلامت، ورزش و معیشت (رفاه)، ورزش، صلح و ورزش و انسجام اجتماعی، برای ایجاد صلح و توسعه تأکید نماید (پیچی و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۷). در یک مفهوم؛ فراهم کردن شرایط مساعد برای مشارکت همه افراد جامعه در ورزش، که از طریق اجرای

1. Bourdieu
2. Elias
3. Bardocz
4. Lyras & peachey
5. Schulenkorf
6. Rooney
7. Beutler
8. Sport for all
9. Giulianotti
10. Jon Welty Peacheya

برنامه‌های ورزش برای توسعه و صلح محقق می‌گردد. به عبارت دیگر، در تعریف سنتی آن، ورزش برای توسعه، ارائه مربیگری در ورزش‌های پایه، تجهیزات و زیرساخت‌ها در همه مناطق به خصوص مناطق محروم و همچنین فراهم کردن شرایط مناسب برای افراد و خصوصاً افرادی که در شرایط اجتماعی ضعیف زندگی می‌کنند، نگرانی‌های اصلی این برنامه می‌باشند (کاید، ۲۰۰۸: ۳۷۲).

با افزایش آثار و نوشته‌هایی که به بررسی جامعه‌شناسی ورزش می‌پردازند، تحلیل علمی تأثیر متقابل ورزش و جامعه نسبتاً تثبیت شده است و عناوین موجود در مجموعه ورزش در جامعه جهانی گواه این امر است. به‌طور مثال، بورديو (۲۰۰۰)، امور ورزش را که ظاهراً غیرسیاسی است پهنه و میدانی برای رقابت بر سر قدرت می‌داند. به گفته وی، مردم داوطلبانه وارد سازمان‌های ورزشی شده‌اند و از طریق رقابت، خشونت خود را تخلیه می‌کنند. حکومت‌ها نیز سازمان‌های ورزشی را به رسمیت می‌شناسند تا از آن طریق، به بسیج توده‌ها و فتح آنان بپردازند. پتانسیل قدرت در ورزش باعث می‌شود احزاب سیاسی، اتحادیه‌ها، کلیساها و مراکز سرمایه وارد این عرصه شوند (ملکوتیان، ۱۳۸۸). مارسل موس^۲ جامعه‌شناس فرانسوی، ورزش را کنشی فرهنگی اجتماعی دانسته و معتقد است که رفتارهای ورزشی از سنخ رفتارهای طبیعی نیستند بلکه فرهنگی هستند و مجموعه‌هایی از رفتارهای نمادی وابسته به حیثیت و موقعیتی را که هر فرد در سلسله مراتب اجتماعی احراز کرده است، در برمی‌گیرند. تحلیل موس از ورزش به تدریج زمینه تحلیل‌های سیاسی و اجتماعی گسترده‌ای از ورزش را فراهم کرد (فاضلی، ۱۳۹۱). نوربرت الیاس^۳ (۱۹۹۱)، بیان نمود؛ ورزش کلید شناخت جوامع است. از دیدگاه وی عادت‌های حرکتی در مهار تدریجی رفتارها و تکانه‌های پرخاشگر فرد نقش مهمی ایفا کرده‌اند، به گونه‌ای که بازی‌ها و ورزش‌ها وسیله ممتازی برای تنظیم خشونت شده‌اند. جیلیانوتی، و همکاران (۲۰۱۸)، در تحقیقی با عنوان ورزش برای توسعه و صلح؛ قدرت، سیاست و حمایت، بیان کردند که نظارت و ارزیابی پروژه‌های مربوط به ورزش برای توسعه و صلح، به جای تکیه بر معیارهای پیشینی که در مکان‌های متنوع فرهنگی انجام شده، به دقت نظر ملی و محلی نیاز دارد. آنها همچنین بیان کردند که توجه به رویکردهای پایین به بالا، رویکرد فرهنگی و توانمندسازی اجتماعی بهترین راه پیش روی بخش ورزش برای توسعه و صلح از نظر تأثیرات عمیق‌تر بر زندگی و آینده گروه‌های کاربری در مناطق در حال توسعه می‌باشند. کالیسن و مارش سالت^۴ (۲۰۱۸)، در تحقیقی با عنوان یافتن صداها از دست رفته ورزش برای توسعه و صلح؛ با استفاده از یک روش تحقیق تعامل اجتماعی - مشارکتی و دیدگاه‌های انسان شناختی در کشورهای در حال توسعه آفریقا، به این نتیجه رسیدند که واقعیت‌ها و هنجارهای روزمره صلح در مقایسه با مکان‌هایی مانند لیبیریا و رواندا بسیار متفاوت هستند. پیچی و همکاران (۲۰۱۷)، در تحقیقی با عنوان «چالش‌ها و استراتژی‌های ایجاد و حمایت از مشارکت‌های بین سازمانی در ورزش برای توسعه و صلح» پنج چالش را شناسایی کردند که عبارتند از: ۱- رقابت برای منابع؛ ۲- تردید درباره ورزش به عنوان یک ابزار توسعه؛ ۳- روابط قدرت ناکارآمد؛ ۴- ناسازگاری یا تغییر اهداف و بی‌اراده کار کردن در مورد مأموریت و ۵- چالش‌های اجرایی و توسعه. شش استراتژی نیز برای رفع چالش‌ها شناسایی شد که عبارتند از: تمرکز بر ایجاد روابط و شبکه‌ها، تشریح مزایای مشارکت، کوچک کردن و سپس تنوع فعالیت، تمرکز روی مأموریت و اهداف، مشارکت در راهبردها و برنامه‌ریزی، تلقی مشارکت به عنوان یک روابط تجاری. اسکولنکوف و همکاران (۲۰۱۷)، نیز در تحقیقی مروری درباره طرح‌های ورزش برای توسعه گفتند، ارزیابی این برنامه‌ها نیازمند توجه به نقاط قوت ورزشی در بهبود اهداف توسعه، نظیر حل منازعات، درک فرهنگی، توسعه زیربنایی، آگاهی تحصیلی، توانمندسازی، ارتقاء سلامت جسمی و روانی و توسعه اقتصادی از طریق سرمایه‌گذاری مستقیم و گردشگری ورزشی است. با این حال، باید به محدودیت‌های ورزش برای توسعه نیز توجه کرد. توسعه ورزش، فرآیندی است که به واسطه آن فرصت‌ها و موقعیت‌ها، سیستم‌ها و ساختارهای مناسب و ثمربخش فراهم

1. Kidd

2. Marcel Mauss

3. Norbert Elias

4. Collison, H., Marchesseault, D.

می‌گردد و به واسطه آن مردم قادر خواهند بود در همه حوزه‌ها و یا در حوزه‌های خاص ورزشی و یا فعالیت‌های تفریحی شرکت کنند و اجرای فعالیت‌های ورزشی را تا سطوح مورد نظر و مطلوب خود بهبود بخشیده و ارتقاء دهند (لورمور و بی‌کام، ۲۰۰۹). با توجه به نقش‌های گسترده‌ای که امروزه ورزش بر عهده دارد، دولت‌ها سعی کرده‌اند از یک سو بین فعالیت بدنی و فیزیکی و فعالیت‌های ورزشی سازمان یافته تمایز قائل شوند که در نتیجه آن ورزش‌های قهرمانی به‌عنوان یکی از دستور کارهای مهم بروز کند. از سوی دیگر، برای استفاده بهتر از بسترهای ورزش به‌عنوان فعالیتی اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی، برنامه گسترده ورزش برای همه را به منظور مشارکت دادن اقشار مختلف مردم در این فرآیند طراحی و اجرا کنند. ورزش در صورت مدیریت درست و علمی می‌تواند فرهنگ صلح را ارتقاء دهد و در کنترل و کاهش خشونت‌های اجتماعی اثرگذار باشد. مسأله اصلی این است که چگونه ورزش می‌تواند به‌عنوان عاملی برای توسعه صلح، کاهش تنش‌ها و نزدیک کردن افراد به یکدیگر استفاده شود؟

در مورد برنامه‌های ورزش برای توسعه و صلح در سطح جهان تحقیقات زیادی صورت گرفته است ولی به علت تفاوت فرهنگی - اجتماعی کشورهایی که تحقیقات در آنها انجام شده است و یا متفاوت بودن روش‌های اجرای تحقیقات و موضوعات متنوع برنامه‌های ورزش برای توسعه و صلح، موجب شده نتایج مختلفی به‌دست آید. برای ارزیابی جامع ظرفیت ورزش در گسترش توسعه پایدار و ایجاد صلح، ابتدا باید با روش‌های بهینه به این سؤالات پاسخ داد: آیا ورزش می‌تواند به توسعه و صلح در سطح ملی و منطقه‌ای کمک کند؟ شاخص‌های ورزش برای صلح و توسعه کدامند؟ متغیرهای ورزش برای صلح و توسعه چگونه است؟ عوامل مؤثر ورزش برای صلح و توسعه کدام است؟ با توجه به تحقیقات انجام شده و عدم وجود طرح جامع توسعه صلح ورزشی در ایران، تهیه مدلی که تمام مؤلفه‌ها و عناصر مرتبط با صلح و توسعه ورزش را مشخص نماید، زمینه‌ای برای توسعه آن می‌باشد. دلایل دیگر ضرورت تحقیق در حوزه مدل‌سازی صلح را می‌توان ساماندهی پژوهش‌های موجود و انجام گرفته در حوزه‌های مختلف، شناسایی خلاء دانش نظری و تجربی در این حوزه و شناسایی فرصت‌ها برای کارگزاران و پژوهشگران و بکارگیری راهکارهای ارائه شده در حوزه جامعه‌شناسی ورزشی و توسعه ورزش دانست.

روش تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ نحوه‌ی گردآوری داده‌ها از نوع پژوهش‌های میدانی بود. با عنایت به هدف اصلی، روش انجام پژوهش حاضر روش آمیخته از نوع اکتشافی متوالی (ابتدا روش کیفی و سپس روش کمی) بود. برای ساخت مدل مفهومی پژوهش در ابتدا از تحلیل محتوا (مصاحبه کیفی با افراد متخصص) استفاده شد. با استفاده از نمونه‌گیری گلوله برفی و طی مصاحبه با ورزشکاران حرفه‌ای، مربیان ورزشی، مدیران ورزشی، روانشناسان و جامعه‌شناسان که در حوزه‌ی ورزش حضور فعال حرفه‌ای دارند، مؤلفه‌های شکل دهنده‌ی ورزش برای توسعه و صلح ایران شناسایی و دسته‌بندی شدند. در مرحله کیفی تعداد ۲۰ نفر (پنج ورزشکار، پنج مربی، پنج مدیر ورزشی، دو روانشناس ورزشی و سه جامعه‌شناس ورزشی) به مرور به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. از مصاحبه ۱۷ به بعد، تکرار اطلاعات دریافتی مشاهده شد. اما برای اطمینان و اشباع نظری فرایند مصاحبه تا ۲۰ نفر ادامه یافت. در صورت موافقت مشارکت‌کنندگان ضبط صدا انجام می‌گرفت و در غیر این صورت تنها به یادداشت‌برداری اکتفا شده است. در مرحله کمی تحقیق ابتدا از روش دلفی فازی برای شناسایی و تأیید شاخص‌ها استفاده شد. برای این کار، پرسشنامه‌ای از ۵۰ شاخص توسعه و صلح در ورزش تهیه و در چهار مرحله توزیع گردید. داده‌های به‌دست آمده توسط نرم افزار excel مورد محاسبه قرار گرفت. بدین منظور از تحلیل داده‌ها، تفاوت میانگین‌ها، دفازی معیارهای شاخص‌ها می‌توان به این نتیجه رسید که آیا همه این شاخص‌ها تأیید و به‌عنوان شاخص‌های نهایی تحقیق پذیرفته می‌شوند، که در مرحله اول پس از غربالگری به روش دلفی فازی ۱۲ شاخص حذف شد، و در مرحله دوم پس از غربالگری ۳ شاخص

حذف گشت، دور سوم و چهارم این نتیجه حاصل شد که تمامی شاخص‌های شناسایی شده قابل قبول می‌باشند و میانگین دفازی تمامی شاخص‌ها بالاتر از ۷ به دست آمده است.

پس از تأیید ۳۵ شاخص به روش دلفی فازی، پرسش‌نامه حاصل شده از کدهای تأیید شده بین ۳۵۰ نفر (شامل ورزشکاران حرفه‌ای، مربیان و مدیران ورزشی و جامعه شناسان فعال در ورزش بود) توزیع و با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی سؤالات را دسته‌بندی و متغیرسازی انجام گرفت. این پرسش‌نامه شامل گویه‌های هم وزن بود که با استفاده از مقیاس پنج ارزشی لیکرت (خیلی کم تا خیلی زیاد) طراحی شده بود. روایی صوری و محتوایی پرسش‌نامه توسط متخصصین حوزه ورزش و ورزشکاران حرفه‌ای تأیید و پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ($\alpha=0/918$) گزارش شده است. در مرحله معادلات ساختاری با توجه به تعداد پارامترهای موجود در مدل، به ازای هر پارامتر ۱۰ نمونه انتخاب شد. تعداد نمونه تحقیق با توجه به تعداد پارامترهای موجود ۳۵۰ نفر می‌باشد. که با توجه به متفاوت بودن تعداد گروه‌های موجود در جامعه آماری از روش نمونه‌گیری سهمیه‌ای تصادفی استفاده شد.

در مرحله کمی تحقیق نیز از روش آماری توصیفی برای توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی مشارکت کنندگان و آمار استنباطی برای تحلیل عاملی اکتشافی تحت نرم‌افزار SPSS24 و معادلات ساختاری تحت نرم‌افزار smart pls3 استفاده شد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌ها، طی فرآیندی چند مرحله‌ای صورت گرفت و در خلال آن داده‌هایی که از طریق بکارگیری ابزارهای جمع‌آوری نمونه آماری فراهم آمده است، تلخیص، کدگذاری و در نهایت پردازش شد تا زمینه انجام انواع تحلیل‌ها و برقراری ارتباط بین داده‌ها، به منظور آزمون فرضیه‌ها فراهم آید. بنابراین، تجزیه و تحلیل اطلاعات به‌عنوان مرحله‌ای علمی از پایه‌های اساسی هر پژوهش علمی به‌شمار می‌رود که به‌وسیله آن تمامی فعالیت‌های پژوهش تا رسیدن به نتیجه، کنترل و هدایت می‌شوند. در این تحقیق صرفاً از کدگذاری باز استفاده شده است. مؤلفه‌های شناسایی شده در مصاحبه‌ها پس از غربال در چند مرحله نهایتاً شامل ۵۰ مورد به‌صورت جدول شماره یک است.

جدول ۱: کدگذاری باز

ردیف	مفهوم	ردیف	مفهوم
۱	پیدا کردن دوست	۲۶	اشتراک ایده و نگرش در محیط ورزشی
۲	عدم توجه به موقعیت در پذیرش افراد	۲۷	آموزش انگیزش افراد
۳	اعتماد و همدلی بین افراد	۲۸	کمک در نگهداری فرزندان افراد
۴	دوستی افراد با پیشینه مختلف	۲۹	کمک مالی در محیط‌های ورزشی
۵	برابری زنان	۳۰	بروز احساسات در محیط ورزشی
۶	برنامه متولیان ورزش	۳۱	جذب افراد با استعداد
۷	استراتژی متولیان ورزش در سطح ملی	۳۲	مشارکت تمام افراد در محیط ورزشی
۸	توجه به محیط زیست	۳۳	مربیگری زنان
۹	نیاز سنجی مراجعین	۳۴	استعدادیابی زنان
۱۰	توضیحات در مورد تغذیه در محیط ورزشی	۳۵	حضور زنان در مسابقات
۱۱	استقبال از افراد جدید ورود	۳۶	کمک ورزشکاران به مستمندان
۱۲	حس دوستی در محیط ورزشی	۳۷	آموزش مزایای فعالیت بدنی
۱۳	استراتژی و سیاست‌های دولت	۳۸	توضیحات بعد از فعالیت بدنی
۱۴	توجه به زنان	۳۹	ایجاد و توسعه دانش، نگرش، رفتار و فرهنگ
۱۵	کشف استعدادها	۴۰	آگاه‌سازی عمومی فعالیت ورزشی صلح طلبانه

۱۶	توضیح در مورد تغذیه و کنترل وزن	۴۱	آگاهی‌های لازم در مورد محیط‌های ورزشی
۱۷	افراد و ویژگی‌های شخصیتی آنان	۴۲	توضیح اقدامات قبل ورزش
۱۸	نظارت متولیان ورزش همگانی بر روابط بین ورزشکاران، مربیان و ذینفعان	۴۳	مراکز تندرستی عمومی و تخصصی برای محرومین
۱۹	فعالیت متولیان ورزش به نفع افراد شرکت کننده	۴۴	توضیح پیرامون خواب کافی رژیم مناسب
۲۰	چشم‌انداز جسورانه متولیان ورزش همگانی	۴۵	گلریزان ورزشی
۲۱	توجه به نیاز زنان	۴۶	فراخوان‌های شغلی
۲۲	توجه به بهداشت محیط	۴۷	آموزش باشگاه داری
۲۳	کمک افراد به همدیگر و اطمینان پاسخ مقابل	۴۸	کنترل وضعیت بدنی جامعه به‌طور مرتب توسط متولیان ورزش
۲۴	برگزاری کلاس‌های مربیگری	۴۹	مدیریت منابع انسانی در سازمان‌های متولی ورزش همگانی
۲۵	کمک افراد با ذات کمک کننده	۵۰	برنامه‌های آموزشی و برگزاری کنفرانس‌ها و نشست‌های آگاه‌سازی

در بخش کمی، برای شناسایی و تأیید شاخص‌ها مفاهیم در چهار مرحله بین افراد خبره توزیع گردید و در مرحله پایانی چون تفاوت دفازی صفر به‌دست آمد، به تکرارها پایان داده شد.

مرحله اول، پس از غربالگری به روش دلفی فازی، ۱۲ شاخص حذف می‌شود. این شاخص‌ها عبارت است از: عدم توجه به موقعیت در پذیرش افراد، دوستی افراد با پیشینه مختلف، چشم‌انداز جسورانه متولیان ورزش همگانی، توجه به بهداشت محیط، بروز احساسات در محیط ورزشی، آموزش باشگاه‌داری، فراخوان شغلی، کمک افراد به همدیگر و اطمینان پاسخ مقابل، برگزاری کلاس مربیگری، مراکز تندرستی عمومی و تخصصی برای محرومین، توضیح پیرامون خواب کافی رژیم مناسب، ایجاد و توسعه دانش، نگرش، رفتار و فرهنگ.

مرحله دوم: در این بخش نتایج نشان داد پس از غربالگری به روش دلفی فازی ۳ شاخص حذف می‌شود. این شاخص‌ها عبارت است از: برنامه‌های آموزشی و برگزاری کنفرانس‌ها و نشست‌های آگاه‌سازی، کمک در نگهداری فرزندان افراد، توضیحات در مورد تغذیه در محیط ورزشی.

مرحله سوم: در این بخش با توجه به نظرات خبرگان در دور سوم این نتیجه حاصل شد که تمامی شاخص‌های شناسایی شده قابل قبول می‌باشند و میانگین دفازی تمامی شاخص‌ها بالاتر از ۷ به‌دست آمده است. در مرحله چهارم پرسش‌نامه‌ای که در دور سوم بین خبرگان توزیع شده بود، دوباره توزیع گردید. با توجه به نظرات خبرگان در دور سوم این نتیجه حاصل شد که تمامی شاخص‌های شناسایی شده قابل قبول می‌باشند و میانگین دفازی تمامی شاخص‌ها بالاتر از ۷ به‌دست آمده است.

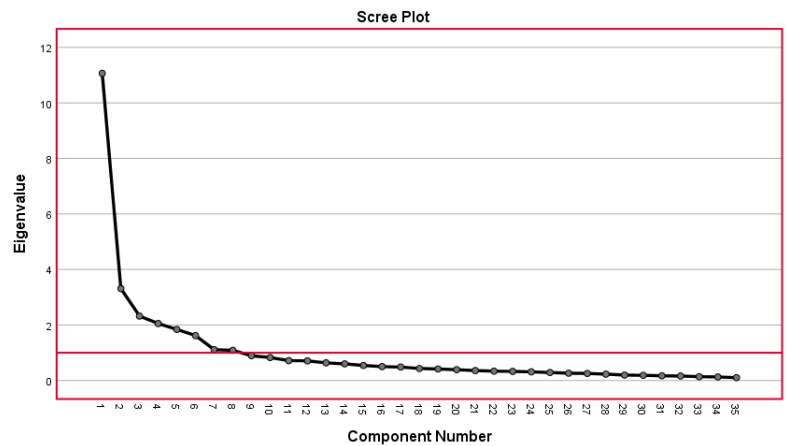
در پایان تفاوت میانگین دفازی دوم و سوم نظرات خبرگان محاسبه شد. با توجه به این که تفاوت میانگین دفازی دور سوم و چهارم صفر به‌دست آمده است، نظر کارشناسان اشباع شده است و می‌توان به تکرار توزیع پرسش‌نامه‌ها پایان داد و به نتیجه قطعی رسید و لذا این شاخص‌های تأیید شده به‌عنوان شاخص‌های نهایی تحقیق پذیرفته می‌شوند.

جدول ۲: تفاوت دفازی دور سوم و چهارم

شاخص‌ها	میانگین دفازی دور سوم	میانگین دفازی دور چهارم	تفاوت میانگین دفازی دور سوم و چهارم
پیدا کردن دوست	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	*
اعتماد و همدلی بین افراد	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	*
برابری زنان	۹/۸۳۳۳	۹/۸۳۳۳	*
برنامه متولیان ورزش	۹/۲۱۴۹	۹/۲۱۴۹	*
استراتژی متولیان ورزش در سطح ملی	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	*

*	۹/۴۱۴۷	۹/۴۱۴۷	توجه به محیط زیست
*	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	نیاز سنجی مراجعین
*	۹/۸۳۳۳	۹/۸۳۳۳	استقبال از افراد جدید ورود
*	۹/۴۱۴۷	۹/۴۱۴۷	حس دوستی در محیط ورزشی
*	۹/۴۱۴۷	۹/۴۱۴۷	استراتژی و سیاست‌های دولت
*	۹/۸۳۳۳	۹/۸۳۳۳	توجه به زنان
*	۹/۴۱۴۷	۹/۴۱۴۷	کشف استعدادها
*	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	توضیح در مورد کنترل وزن
*	۹/۴۱۴۷	۹/۴۱۴۷	افراد و ویژگی‌های شخصیتی آنان
*	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	نظارت متولیان ورزش همگانی بر روابط بین ورزشکاران، مربیان و ذینفعان
*	۹/۲۱۴۹	۹/۲۱۴۹	فعالیت متولیان ورزش به نفع افراد شرکت‌کننده
*	۹/۸۳۳۳	۹/۸۳۳۳	توجه به نیاز زنان
*	۹/۴۱۴۷	۹/۴۱۴۷	کمک افراد با ذات کمک‌کننده
*	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	آموزش انگیزش افراد
*	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	کمک مالی در محیط‌های ورزشی
*	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	جذب افراد با استعداد
*	۹/۴۱۴۷	۹/۴۱۴۷	اشتراک ایده و نگرش در محیط ورزشی
*	۹/۸۳۳۳	۹/۸۳۳۳	مشارکت تمام افراد در محیط ورزشی
*	۹/۸۳۳۳	۹/۸۳۳۳	استعدادیابی زنان
*	۹/۸۳۳۳	۹/۸۳۳۳	حضور زنان در مسابقات
*	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	کمک ورزشکاران به مستمندان
*	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	مربیگری زنان
*	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	توضیحات بعد از فعالیت بدنی
*	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	آگاه‌سازی عمومی فعالیت ورزشی صلح طلبانه
*	۹/۸۳۳۳	۹/۸۳۳۳	آگاهی‌های لازم در مورد محیط‌های ورزشی
*	۹/۴۱۴۷	۹/۴۱۴۷	توضیح اقدامات قبل از ورزش
*	۹/۴۸۴۶	۹/۴۸۴۶	آموزش و مزایای فعالیت بدنی
*	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	گلریزان ورزشی
*	۹/۶۲۰۷	۹/۶۲۰۷	کنترل وضعیت بدنی جامعه به‌طور مرتب توسط متولیان ورزش
*	۹/۴۱۴۷	۹/۴۱۴۷	مدیریت منابع انسانی در سازمان‌های متولی ورزش همگانی

پس از تأیید شاخص به تحلیل عاملی پرداخته می‌شود. تنها آزمونی که پایایی داده‌ها را بررسی می‌کند و با متغیرها کاری ندارد و بر اساس کیس‌ها بررسی می‌کند آزمون گاتمن است که ۳۵۰ داده را پس از غربالگری بر اساس تجانس ترجیحات و نگرش پاسخ دهندگان به ۶ دسته تقسیم و برای هر دسته یک ضریب محاسبه نمود (۰/۸۷۲، ۰/۹۱۲، ۰/۸۹۸، ۰/۶۷۳، ۰/۸۹۱، ۰/۹۴۸). مشاهده می‌شود که کوچک‌ترین ضریب لامدا نیز از نقطه برش ۰/۷ بزرگ‌تر است بنابراین محقق ابزاری تهیه کرده که دارای پایایی و تعمیم‌پذیری نتایج است. به‌منظور بررسی میزان کفایت نمونه‌گیری برای انجام تحلیل‌های آماری از آزمون KMO و بارتلت استفاده شد کفایت نمونه (KMO = ۰/۸۸۳، در سطح اطمینان ۹۹٪) معنادار است و کروییت تأیید می‌شود. تحلیل عملی اکتشافی توسط نرم‌افزار SPSS انجام گرفت در گام اول توسط نمودار سنگ‌ریزه دریافت سؤالات در چند دسته یا عمل طبقه‌بندی شده است؛ کیزر در سال ۱۹۹۶ بیان کرد که اگر در نمودار سنگ‌ریزه مقدار ویژه بالا عدد ۱ شود تولید عامل یا دسته می‌شود.

شکل ۱: نمودار سنگ‌ریزه برای تشخیص تعداد دسته

شکل ۱، نشان می‌دهد مقدار ویژه ۸ عامل بزرگ‌تر از عدد یک می‌باشد می‌توان اعلام کرد که ۳۵ شاخص محقق در ۸ دسته طبقه‌بندی می‌شود اما تا زمانی که چرخشی نداشته باشد، ساختاری نظام‌مند و ساده به دست نمی‌آید. از آنجا که تنها ۳۵ سؤال وجود دارد محقق از رایج‌ترین چرخش برای رسیدن یک الگو نظام‌مند استفاده می‌کند و ماتریس سؤالات و عامل بعد از چرخش در جدول ۳، قابل مشاهده است.

جدول ۳: ماتریس چرخش یافته عاملی

سؤالات	ماتریس چرخش یافته‌ی عاملی							
	اجزا (عناصر)							
	1	2	3	4	5	6	7	8
q33	۰/۸۵۰							
q32	۰/۸۵۰							
q35	۰/۸۱۰							
q31	۰/۷۷۵							
q34	۰/۷۶۱							
q10		۰/۸۲۴						
q9		۰/۸۰۷						
q8		۰/۸۰۶						
q7		۰/۶۸۶						
q6		۰/۶۷۶						
q17			۰/۸۳۳					
q16			۰/۸۱۷					
q18			۰/۷۲۲					
q21			۰/۶۷۶					
q20			۰/۶۵۲					
q12				۰/۸۰۰				
q15				۰/۷۶۹				
q13				۰/۷۵۳				
q11				۰/۷۲۶				

q14				۰/۶۹۸			
q25					۰/۸۰۱		
q23					۰/۷۷۳		
q22					۰/۷۵۴		
q24					۰/۶۹۶		
q26					۰/۵۹۲		
q4						۰/۸۰۹	
q2						۰/۸۰۸	
q5						۰/۷۷۸	
q3						۰/۶۵۲	
q1						۰/۶۴۱	
q27							۰/۷۲۰
q28							۰/۷۱۴
q29							۰/۶۱۲
q30							۰/۵۶۱
q19							۰/۸۶۴

سپس دسته‌ها بر اساس ادبیات تحقیق و مشورت خبرگان مطابق جدول ۴، نام‌گذاری شده و متغیرهای پژوهش که باهم ارتباط دارند، در حقیقت مدل پژوهش را تشکیل می‌دهند.

جدول ۴: تعیین متغیرها

شاخص‌ها	مفاهیم
محیط زیست	توجه به محیط زیست
	برابری زنان
توانمندسازی زنان و ارتقا برابری جنسیت	توجه به زنان
	توجه به نیازهای زنان
	استعداد یابی زنان
	مربیگری زنان
	برنامه متولیان ورزش
ظرفیت سازمانی	استراتژی متولیان ورزش در سطح ملی
	استراتژی و سیاست‌های دولت
	نظارت متولیان ورزش همگانی بر روابط بین ورزشکاران، مربیان و ذینفعان
	مدیریت منابع انسانی در سازمان‌های متولی ورزش همگانی
	کشف استعدادها
اشتغال	آموزش انگیزش افراد
	جذب افراد با استعداد
	منابع انسانی در سازمان‌های متولی ورزش همگانی
	کمک ورزشکاران به مستمندان
مسئولیت اجتماعی	گلریزان ورزشی
	کمک مالی در محیط‌های ورزشی
	آگاه سازی عمومی فعالیت ورزشی صلح طلبانه

	فعالیت متولیان ورزش به نفع افراد شرکت کننده
توسعه سرمایه اجتماعی	پیدا کردن دوست
	استقبال از افراد جدید ورود
	اشتراک ایده و نگرش در محیط ورزشی
	نیازسنجی مراجعین
	آگاهی های لازم در مورد محیط های ورزشی
سبک زندگی سالم	توضیحات بعد از فعالیت بدنی
	توضیح اقدامات قبل ورزش
	توضیح در مورد کنترل وزن
	کنترل وضعیت بدنی جامعه به طور مرتب توسط متولیان ورزش
	آموزش و مزایای فعالیت بدنی
تعاملات در محیط ورزشی	مشارکت تمام افراد در محیط ورزشی
	افراد و ویژگی های شخصیتی آنان
	حس دوستی در محیط ورزشی
	اعتماد و همدلی فی مابین افراد
	صحبت با تن صدای مناسب

برای برازش مدل اندازه گیری مدل بیرونی از تحلیل های روایی و پایایی و تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. نتایج نشان داد که ضرایب بارهای عاملی تمام گویه ها از ۰/۴ بیشتر است؛ یعنی واریانس شاخص ها با سازه مربوطه اش در حد قابل قبول بود که نشان دهنده مناسب بودن این معیار است. همچنین، برای تعیین پایایی پرسش نامه از دو معیار ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی و برای تأیید روایی ابزار اندازه گیری، از سه نوع روایی استفاده شد؛ روایی محتوا، روایی همگرا و روایی واگرا. روایی محتوا با نظرسنجی از خبرگان و روایی همگرا و واگرا از طریق تحلیل عاملی، تأیید شد. در جدول ۵، نتایج ضریب آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا آورده شده است.

جدول ۵: سازگاری درونی و روایی همگرا

شاخص ها	آلفا کرونباخ	ضریب پایایی	میانگین واریانس استخراجی AVE
توسعه سرمایه اجتماعی	۰/۹۰۵	۰/۹۳۴	۰/۷۷۹
سبک زندگی سالم	۰/۸۰۹	۰/۹۳۴	۰/۸۲۵
تعاملات در محیط ورزشی	۰/۸۴۳	۰/۹۰۵	۰/۷۶۱
ظرفیت سازمانی	۰/۷۰۸	۰/۸۷۳	۰/۷۷۴
توانمندسازی زنان و ارتقا برابری جنسیت	۰/۸۷۶	۰/۹۱۵	۰/۷۲۹
اشتغال	۰/۸۲۰	۰/۹۲۰	۰/۷۴۲
مسئولیت اجتماعی	۰/۸۳۰	۰/۸۹۰	۰/۶۲۰
پایداری زیست محیطی	۰/۸۲۳	۰/۸۹۰	۰/۷۲۳

برای بررسی برازش مدل در حداقل مربعات جزئی، از معیار کیفیت جهانی که توسط آماتو و همکاران در سال ۲۰۰۴ مطرح شد، استفاده شد.

$$GOF = \sqrt{\text{communality} \times R^2}$$

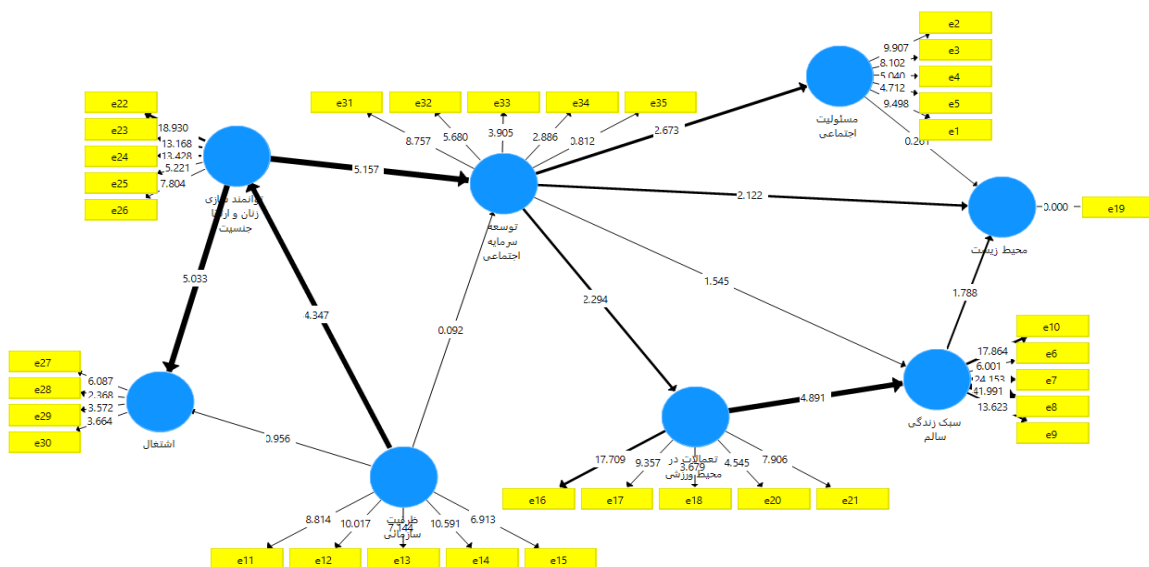
به هر متغیر پنهان درون زا می باشد و کیفیت مدل بیرونی را می سنجد و کیفیت مدل بیرونی را می سنجد. R^2 میانگین ضرایب تعیین مربوط به هر متغیر پنهان درون زا می باشد و کیفیت مدل بیرونی را می سنجد و برای هر متغیر درون زا بر طبق متغیرهای پنهانی که آن

را توضیح می‌دهند، محاسبه می‌شود. سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی شده است.

جدول ۶: محاسبه برازش درونی مدل

متغیر	Communality	R ²
توسعه سرمایه اجتماعی	۰/۶۵	۰/۴۶۷
مسئولیت اجتماعی	۰/۶۹	۰/۱۲۶
تعاملات در محیط ورزش	۰/۷۲	۰/۱۰۰
محیط زیست	۰/۸۱	۰/۲۹۵
توانمند سازی زنان و ارتقا جنسیت	۰/۸۸	۰/۲۹۸
سبک زندگی سالم	۰/۷۲	۰/۴۱۶
اشتغال	۰/۶۵	۰/۴۱۸
ظرفیت سازمانی	۰/۶۵	
شاخص نیکویی ورزش		GOF= ۰/۴۲

همان‌طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، مقدار شاخص نیکویی ورزش معادل ۰/۴۲ است که نشان از برازش کلی بالای متوسط برای مدل ساختاری است. یعنی مدل درونی قدرت کافی برای آزمون فرضیات را دارد و نتایج آزمون را می‌توان به لحاظ آماری قابل اتکا دانست. همچنین معیار R² یا ضریب تعیین نشان از تأثیری دارد که متغیرهای برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا دارند. این معیار فقط برای سازه‌های درون‌زا محاسبه می‌شود و در مورد سازه‌های برون‌زا مقدار آن برابر صفر است. هر چه مقدار ضریب تعیین یک مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل دارد. سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به‌عنوان ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی معرفی شده است (چین، ۱۹۹۸).

شکل ۲: مدل نهایی آزمون

جدول ۷: نتایج فرضیه‌های آزمون مدل نهایی پژوهش

فرضیه	آماره T	ضرایب تأثیر	نتیجه فرضیه
ظرفیت سازمانی -> اشتغال	۰/۹۵۶	-۰/۱۷۲	عدم تأیید فرضیه
توانمندسازی زنان و ارتقا برابری جنسیت -> اشتغال	۵/۰۳۳	۰/۷۲۴	تأیید فرضیه
ظرفیت سازمانی -> توانمندسازی زنان و ارتقا برابری جنسیت	۴/۰۳۳	۰/۵۴۶	تأیید فرضیه
توانمندسازی زنان و ارتقا برابری جنسیت -> توسعه سرمایه اجتماعی	۵/۱۵۷	۰/۶۷۷	تأیید فرضیه
ظرفیت سازمانی -> توسعه سرمایه اجتماعی	۰/۰۹۲	۰/۰۱۲	عدم تأیید فرضیه
توسعه سرمایه اجتماعی -> تعاملات در محیط ورزشی	۲/۲۹۴	۰/۳۱۶	تأیید فرضیه
توسعه سرمایه اجتماعی -> سبک زندگی سالم	۱/۵۴۵	۰/۲۱۹	عدم تأیید فرضیه
تعاملات در محیط ورزشی -> سبک زندگی سالم	۴/۸۹۱	۰/۵۴۲	تأیید فرضیه
سبک زندگی سالم -> محیط زیست	۱/۷۸۸	۰/۳۲۶	عدم تأیید فرضیه
توسعه سرمایه اجتماعی -> مسئولیت اجتماعی	۲/۶۷۳	۰/۳۵۵	تأیید فرضیه
توسعه سرمایه اجتماعی -> محیط زیست	۲/۱۲۲	۰/۲۸۰	تأیید فرضیه
مسئولیت اجتماعی -> محیط زیست	۰/۲۰۱	۰/۰۳۲	عدم تأیید فرضیه

با توجه به جدول ۷، به جز ۵ اثر ظرفیت سازمانی به اشتغال، توسعه سرمایه اجتماعی، اثر توسعه سرمایه اجتماعی به سبک زندگی سالم، اثر سبک زندگی سالم به محیط زیست و مسئولیت اجتماعی به محیط زیست که مورد تأیید قرار نگرفت ($P < ۰/۰۵$)، تمامی ضرایب معنی داری t از ۱/۹۶ بزرگ تر هستند که این امر معنی دار بودن تمامی سؤالات و روابط میان متغیرها را در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می‌سازد؛ بنابراین سایر فرضیات پژوهش مورد قبول واقع گردید.

بحث

طی دهه‌های گذشته، حوزه ورزش برای توسعه، با هدف؛ استفاده از ورزش برای تأثیر مثبت بر سلامت عمومی، اجتماعی شدن کودکان، جوانان و بزرگسالان، تعاملات اجتماعی افراد محروم، توسعه اقتصادی مناطق مختلف و پرورش تبادلات بین فرهنگی و حل تعارض (لیراس و پیچی، ۲۰۱۱) پیشرفت قابل مشاهده‌ای داشته است. به طوری که از اولین گام در سال ۲۰۰۱ که با ایجاد دفتر ورزش برای توسعه و صلح در سازمان ملل برداشته شد، تاکنون هزاران پروژه توسعه محلی و بین‌المللی اجتماعی، بهداشتی و اقتصادی، توسط نهادها پشتیبانی و اجرا شده است و نمایانگر توانایی ورزش برای کمک به نتایج توسعه مطلوب و پایدار جامعه است.

تحلیل داده‌های پژوهش حاضر نیز نشان داد عواملی همچون؛ مسئولیت اجتماعی، سبک زندگی سالم، ظرفیت سازمانی، تعاملات در محیط ورزشی، توانمندسازی زنان و ارتقا برابری جنسیت، اشتغال و توسعه سرمایه اجتماعی، عوامل مؤثر در توسعه و صلح از طریق ورزش در کشور ایران هستند. در تحقیقات قبلی؛ لوفوره^۱ (۲۰۲۰)، از جمله عوامل تعیین کننده توسعه صلح را رسانه‌های اجتماعی و توانمندی سازمان نیز معرفی کرده است که با این تحقیق همسو نیست. از دلایل این امر، توجه لوفوره به تعاملات دیپلماسی و روابط بین‌المللی کشورها بود که ضرورت وجود رسانه‌های اجتماعی قوی به لحاظ پیوند عمیق با سیاست و جامعه الزامی بود. هر چند رسانه‌ها، در داخل نیز در شکل‌دهی به افکار عمومی، فراهم کردن زمینه ثبات و تعادل اجتماعی - سیاسی و نقد و ارزیابی خط مشی‌های مسئولان امر ورزش نقش عمده‌ای ایفا می‌کنند و می‌توانند بر مبنای رویکرد ملی و نیروی انسانی آموزش دیده و متخصص، با تحلیل‌ها و ارائه راهکارهای اجرایی، در پیشبرد اهداف ملی ورزش نقش تعیین کننده‌ای داشته باشند. اما لوین^۲ (۲۰۱۷)، عوامل تعیین کننده توسعه صلح را مشابه با این پژوهش به دست آورده است که با این

1. Lefevre

2. Levine

تحقیق هم راستا است. همچنین تحلیل مسیر نشان داد ظرفیت سازمانی اثری بر اشتغال ندارد و لزوماً رشد اشتغال‌زایی در ورزش با رشد و گسترش صنعت ورزش در کشور همراه نبوده و مسیر را کندتر طی می‌کند، همان‌طور که کید^۱ (۲۰۱۳)، نیز عامل موفقیت و برتری سازمان‌ها را نیروی انسانی متخصص می‌داند، نقش سرمایه‌گذاری روی عوامل انسانی و بهره‌گیری از مدیریت کارآمد منابع انسانی و تربیت و آموزش نیروی انسانی متخصص را در جذب سرمایه در بخش اشتغال در ورزش پررنگتر می‌کند. مانع اصلی عدم اشتغال‌زایی کارآمد، نبودن مدیریت و تغییرات دائمی مدیریتی می‌باشد که خود باعث عدم ثبات و نظم و پیوستگی در کار می‌شود. اگر مسئولان برگزارکننده پروژه‌ها، مشارکت جامعه در این برنامه‌ها را به خوبی مدیریت نکنند، ممکن است انتظارات شهروندان برآورده نشده و در نتیجه تعداد افراد کمی در آینده تمایل به درگیر شدن و ادامه فعالیت در این پروژه‌ها را داشته باشند. لذا مسئولین متخصص و کارآمد برگزارکننده برنامه‌های ورزش برای توسعه و صلح، برای جلوگیری از این مسئله باید پیش از شروع، برنامه‌ریزی صحیحی را اتخاذ کنند و حین اجرای برنامه‌ها نیز نظارتی مداوم داشته باشند (محمدی عزیزآبادی، ۱۳۹۷).

ظرفیت سازمانی اثری مستقیم و معنادار بر توانمندسازی دارد این یافته نشان می‌دهد چشم‌انداز سازمانی و به نوعی اهداف بلندمدت سازمان می‌تواند به خواسته‌های افراد در سازمان شکل داده و آنان را سریع‌تر از قبل، به آنچه که می‌خواهد برساند. بنابراین ایمان و اعتقاد به این چشم‌انداز نوعی احساس تلاش را در بین کارکنان به وجود می‌آورد و سطح هویت کارکنان در سازمان بیشتر می‌شود که این خود زمینه‌ساز توانایی کارکنان می‌باشد. اسکینر^۲، زاکوس^۳ و کاول (۲۰۰۸) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که یکی از عوامل اصلی برنامه‌های توسعه از طریق ورزش، ایجاد مشارکت بین افراد و کارکنان سازمان‌هایی است که چشم‌انداز مشترک داشته و توانایی دستیابی به اهداف توسعه از طریق همکاری واقعی و تصمیم‌گیری مشترک را دارند. توانمندسازی زنان و ارتقا برابری جنسیت اثر مستقیم و معناداری بر توسعه سرمایه اجتماعی دارد. این یافته نشان می‌دهد ورزش می‌تواند باعث برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان شود از این رو می‌تواند سبب توسعه سرمایه اجتماعی در جامعه شود. نگرش جامعه به مفهوم جنسیت به عنوان یکی از شاخص‌های مهم اجتماعی - فرهنگی، جهت تعیین مرد محوری یا زن محوری یا مدرن و سنتی بودن یک جامعه به کار می‌رود. نوع نگاه یک جامعه به زنان، کلیه کنش‌ها و باورها و حتی سیاست‌گذاری‌ها در سطوح مختلف کلان، میانی و خرد جامعه را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد. همان‌طور که توانمندسازی زنان و ارتقا برابری جنسیتی از مهم‌ترین عوامل شناخته شده در این تحقیق بودند، به این بُعد مسأله توجه شود که زنان به عنوان نیمی از جمعیت ایران، به دلایل مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، مذهبی و... غفلت‌هایی در مورد آنان صورت گرفته است. نمونه‌ای از این غفلت‌ها، توجه به سلامت جسمانی و روانی، علاقمندی‌ها و نیازمندی‌های زنان به حضور و دیده شدن در میادین و فضاهای ورزشی تحت عناوین مختلف ورزشکار، تماشاگر و... می‌باشد که در سال‌های اخیر محل مناقشه بسیار در رسانه‌های داخلی و خارجی گردیده است. زمانی که افراد وارد دنیای ورزش می‌شوند بحث جنسیت کم رنگ می‌شود و بُعد ورزشی و قهرمانی افراد مطرح می‌گردد (محمدی عزیزآبادی، ۱۳۹۹). بیشتر از هر زمانی زنان تلاش می‌کنند تا به‌طور برابر با مردان در زندگی روزانه دیده شوند نقش منسجم‌کننده ورزش برای یک ملت، مشابه نقش ساختاری - کارکردی منتسب به ورزش در اجتماعات می‌باشد. انسجام برای مقابله با تنوع و تضاد نژادی، قومی، منطقه‌ای و طبقاتی موجود در داخل یک کشور، دلیل عمده‌ای است که سبب می‌شود تا ملت‌ها مشارکت در رویدادهای ورزشی کاملاً آشکار را تشویق و ترغیب نمایند (کوهن^۴، ۲۰۲۰).

ظرفیت سازمانی اثر مثبت و معناداری بر توسعه سرمایه اجتماعی ندارد این یافته نشان می‌دهد عدم برنامه‌ریزی مناسب سازمان‌ها و تغییرات دائمی مدیریتی می‌باشد که خود باعث عدم ثبات و نظم و پیوستگی در کار می‌شود و باعث می‌شود که سازمان‌های ورزشی توجهی به توسعه سرمایه اجتماعی نداشته باشند و فقط به برنامه‌های کوتاه مدت توجه کنند. توسعه سرمایه اجتماعی تأثیر مثبت و معناداری تعاملات در محیط ورزشی دارد این یافته نشان می‌دهد توسعه سرمایه اجتماعی می‌تواند

1. Kidd
2. Skinner
3. Zakus
4. Cohen

تعاملات و ارتباطات در باشگاه افزایش دهد. راید^۱ (۲۰۰۶)، نیز در تعریف سرمایه اجتماعی گفت که این مفهوم به «فرآیندهای بین فردی، که اعتماد و هنجارهای اجتماعی و شبکه روابط را می‌سازند و همکاری و هماهنگی متقابل را تسهیل می‌کنند» اشاره دارد پس ورزش با توسعه سرمایه اجتماعی باعث افزایش ارتباطات و تعامل در باشگاه‌ها می‌شود. اما سرمایه اجتماعی نمی‌تواند باعث سبک زندگی سالم شود زیرا هر فرد مسئول زندگی و سلامت و تندرستی خودش است. هرچند تعاملات در محیط ورزشی مشاوره و الگوپذیری از افراد موفق در محیط‌های ورزشی می‌تواند بر سبک زندگی افراد تأثیر بگذارد. توسعه سرمایه اجتماعی تأثیر مثبت و معناداری با محیط زیست دارد یعنی بالا رفتن اعتماد اجتماعی دغدغه و نگرانی نسبت به مسائل زیست محیطی که هر دو به لحاظ مفهومی بارذهنی دارند را در سطح پایین نگه می‌دارد؛ یعنی شهروندان با اطمینان از رفتار هموعان در جامعه، در خصوص حفظ محیط زیست و رعایت مسائل زیست محیطی، دغدغه و نگرانی کمتری نسبت به مسائل زیست محیطی خواهند داشت. ورزش می‌تواند باعث سبک زندگی سالم شود ولی سبک زندگی سالم نمی‌تواند باعث پیشرفت در حفظ محیط زیست شود بلکه این رفتار و توسعه سرمایه اجتماعی است که بر محیط زیست تأثیر می‌گذارد.

نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان نتیجه گرفت، ورزش برای توسعه و صلح به‌عنوان یک حوزه اجتماعی گسترده شناخته می‌شود که در آن ورزش و فعالیت‌های مرتبط با آن برای دستیابی به انواع مختلف اهداف توسعه‌گیر ورزشی و ایجاد صلح در سراسر جهان مورد استفاده قرار می‌گیرد. ورزش به‌عنوان یک واقعیت در ساختار جامعه حیات دارد و مانند هر پدیده دیگر، افراد، گروه‌ها و سازمان‌های سیاسی و اجتماعی را تحت تأثیر قرار می‌دهد ورزش برای توسعه و صلح دارای اهداف متنوعی از توسعه و ایجاد صلح است که این اهداف شامل جذب جوانان به آموزش، اشتغال و آموزش، ترویج حل مناقشه و روابط صلح‌آمیز در جوامع تقسیم شده؛ توانمندسازی زنان و ارتقاء برابری جنسیتی، کمک به مشارکت اجتماعی معلولین، ارتقاء آموزش بهداشت، مانند مقابله با ایدز، چاقی و دیابت، تلاش برای کاهش بی‌خانمانی و کاهش فعالیت‌های جنایتکارانه، خشونت شهری و جرم. انتخاب اهداف خاص ورزش برای توسعه و صلح تا حد زیادی به نیازهای درک شده در مناطق محلی بستگی دارد و همچنین با گذشت زمان متفاوت خواهد بود. ورزش امری بیرونی و نوعی فرایند اجتماعی و سیاسی است که می‌تواند در حوزه تقویت و ارتقاء سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و انسانی، مورد اهمیت قرار گرفته و به‌عنوان یک پدیده مؤثر بر روی سیاست‌گذاری‌ها اثر گذارد. جیلیانوتی (۲۰۱۱) در تحقیق خود به این موضوع اشاره کرد که برنامه‌های توسعه‌ای زمانی موفق می‌شوند که سابقه‌ای قوی در فعالیت‌های مردمی داشته باشند. بنابراین، با توجه به شرایط فرهنگی متفاوت مناطق مختلف در کشور لازم است در برنامه‌ریزی برای پروژه‌های مختلف از جمله ورزش برای توسعه و صلح از نظرات و ایده‌های مردمی استفاده شود تا عموم مردم در این برنامه‌ها مشارکت کرده، نتایج مطلوبی به‌دست آید. با استفاده از نتایج این تحقیق، مدیران ورزش کشور جهت تدوین برنامه استراتژیک توسعه ورزش و ایجاد صلح در جامعه، می‌توانند به چالش‌های اجرای برنامه‌های ورزش برای توسعه و صلح پی‌برده، پیش‌بینی‌های لازم را در مرتفع نمودن این چالش‌ها بنمایند.

منابع

- فاضلی، حبیب اله (۱۳۹۱). «ورزش و سیاست هویت»، پژوهشنامه علوم سیاسی، ۱۵۵: ۱۵۱-۱۷۴.
- محمدی عزیزآبادی، مهدی (۱۳۹۷). «ورزش عاملی در نزدیکی رابطه‌ی دولت و ملت»، مجموعه مقالات همایش روابط دولت و ملت در ایران. نشر مطالعات فرهنگی و اجتماعی، تهران: ۳۵۹-۳۹۳.

- محمدی عزیزآبادی، مهدی؛ بهشتی، سید صمد (۱۳۹۹). «جامعه‌شناسی سیاسی ورزش: تأثیر ورزش و ورزشکاران حرفه‌ای بر زندگی سیاسی»، فصلنامه سپهر سیاست، سال هفتم، ۲۳: ۱۴۱-۱۷۴.
- ملکوتیان، محمد (۱۳۸۸). «ورزش و سیاست»، فصلنامه سیاست، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دوره ۳۹، تابستان، ۲: ۳۰۱-۳۱۶.
- Bardocz-Bencsik, M., & Doczi, T. (2019). "Mapping Sport for Development and Peace as Bourdieu's Field", *Physical Culture and Sport. Studies and Research*, 81(1): 1-12.
- Beutler, I. (2008). "Sport serving development and peace: Achieving the goals of the United Nations through sport", *Sport in society*, 11(4): 359-369.
- Bourdieu, P. (1984). Translated by Nice R. (Ed.). 1979. *Distinction – A social critique of the judgement of Taste*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Bourdieu, P. (2000). *Pascalian Meditations*. Cambridge: Polity Press in association with Blackwell, pp: 256.
- Cohen, A., Taylor, E., & Hanrahan, S. (2020). "Strong intentions but diminished impact: Following up with former participants in a sport for development and peace setting". *Sport Management Review*, 23(4):671-687.
- Collison, H., Marchesseault, D. (2018). "Finding the missing voices of Sport for Development and Peace (SDP): Using a "participatory social interaction research" methodology and anthropological perspectives within African developing countries". *Sport in Society*, 21: 226-242.
- Elias, N. (1991). *The Society of Individuals*. Oxford: Basil Blackwell, UK.
- Giulianotti, R., Darnell, S., Collison, H., Howe, P. D. (2018). "Sport for Development and Peace and the environment: The case for policy, practice, and research". *Sustainability*, 10: 2241.
- Giulianotti, R., Hognestad, H., & Spaaij, R. (2016). "Sport for development and peace: Power, politics, and patronage". *Journal of Global Sport Management*, 1(3-4): 129-141.
- Kidd, B. (2008). "A new social movement: Sport for development and peace". *Sport in society*, 11(4): 370-380.
- Kidd, B. (2013). "A new social movement: Sport for development and peace". *Sport and foreign policy in a globalizing world* (pp. 36-46). Routledge.
- Lefèvre, B., Routier, G., & Llopis-Goig, R. (2020). "Sports participation in France and Spain: An international comparison of voraciousness for sport". *Poetics*, 81: 101-129.
- Levine, Jeffrey, F. (2018). "Exploring the capabilities approach in a sport for development and peace setting". *Electronic Theses and Dissertations*. Paper 3097.
- Lyras, A., Peachey, J. W. (2011). "Integrating sport-for-development theory and praxis". *Sport management review*, 14(4): 311-326.
- Peachey, J. W., Cohen, b., A., Shin, N., R., Fusaroa, B. (2017). "Challenges and strategies of building and sustaining inter-organizational partnerships in sport for development and peace". *Sport Management Review* (Elsevier). 21, 2: 160-175.
- Reid, S. (2006). *The social consequences of community events in rural areas: A stakeholder perspective*. PhD thesis, University of Queensland, Brisbane.
- Rooney, D., Leach, J. & Ashworth, P. (2014). "Doing the Social in Social License, Social Epistemology", 28: 3-4, 209-218.
- Schulenkorf, N. (2017). "Managing sport-for-development: Reflections and outlook". *Sport Management Review*, 20(3): 143-151.
- Skinner, J., Zakus, D. H., & Cowell, J. (2008). "Development through sport: Building social capital in disadvantaged communities". *Sport management review*, 11(3): 253-275.

به این مقاله این گونه استناد کنید:

ابوفاضلی، محسن؛ شریفی‌فر، فریده؛ نیک‌بخش، رضا؛ هنری، حبیب (۱۴۰۲). «مدل‌سازی ورزش برای توسعه و صلح»، پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی، ۱۳ (۲۵): ۶۵-۷۹.